

SVENSK STANDARD

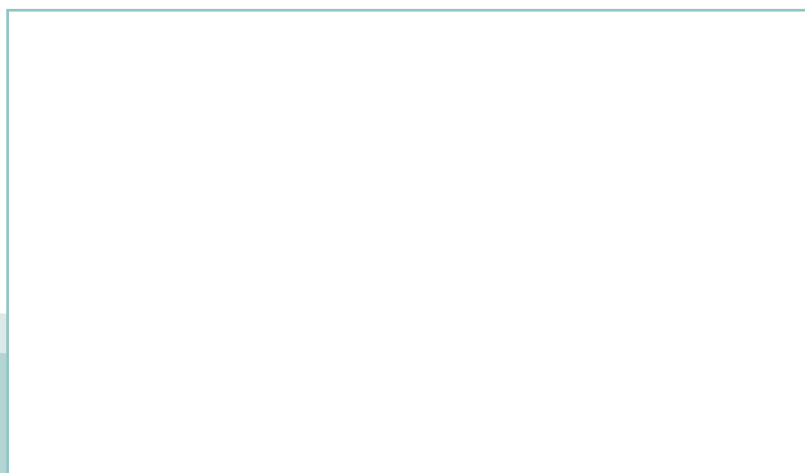
SS 8760000:2013

Fastställt/Approved: 2013-06-05
Publicerad/Published: 2013-06-13
Utgåva/Edition: 1
Språk/Language: svenska/Swedish
ICS: 11.020; 11.180.99

Vårdhundsteam inom äldreomsorg, demensvård och rehabilitering för vuxna efter förvärvad hjärnskada – Krav på utbildning

**Care dog teams within home care for elderly, dementia care and
rehabilitation for adults after acquired brain injury –
Requirements for training**

Standarder får världen att fungera

SIS (Swedish Standards Institute) är en fristående ideell förening med medlemmar från både privat och offentlig sektor. Vi är en del av det europeiska och globala nätverk som utarbetar internationella standarder. Standarder är dokumenterad kunskap utvecklad av framstående aktörer inom industri, näringsliv och samhälle och befrämjar handel över gränser, bidrar till att processer och produkter blir säkrare samt effektiviserar din verksamhet.

Delta och påverka

Som medlem i SIS har du möjlighet att påverka framtida standarder inom ditt område på nationell, europeisk och global nivå. Du får samtidigt tillgång till tidig information om utvecklingen inom din bransch.

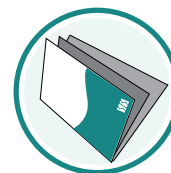
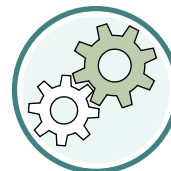
Ta del av det färdiga arbetet

Vi erbjuder våra kunder allt som rör standarder och deras tillämpning. Hos oss kan du köpa alla publikationer du behöver – allt från enskilda standarder, tekniska rapporter och standardpaket till handböcker och onlinetjänster. Genom vår webbtjänst e-nav får du tillgång till ett lättnavigerat bibliotek där alla standarder som är aktuella för ditt företag finns tillgängliga. Standarder och handböcker är källor till kunskap. Vi säljer dem.

Utveckla din kompetens och lyckas bättre i ditt arbete

Hos SIS kan du gå öppna eller företagsinterna utbildningar kring innehåll och tillämpning av standarder. Genom vår närhet till den internationella utvecklingen och ISO får du rätt kunskap i rätt tid, direkt från källan. Med vår kunskap om standarders möjligheter hjälper vi våra kunder att skapa verklig nytta och lönsamhet i sina verksamheter.

Vill du veta mer om SIS eller hur standarder kan effektivisera din verksamhet är du välkommen in på www.sis.se eller ta kontakt med oss på tel 08-555 523 00.

Standards make the world go round

SIS (Swedish Standards Institute) is an independent non-profit organisation with members from both the private and public sectors. We are part of the European and global network that draws up international standards. Standards consist of documented knowledge developed by prominent actors within the industry, business world and society. They promote cross-border trade, they help to make processes and products safer and they streamline your organisation.

Take part and have influence

As a member of SIS you will have the possibility to participate in standardization activities on national, European and global level. The membership in SIS will give you the opportunity to influence future standards and gain access to early stage information about developments within your field.

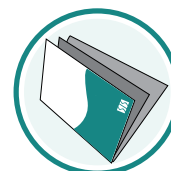
Get to know the finished work

We offer our customers everything in connection with standards and their application. You can purchase all the publications you need from us - everything from individual standards, technical reports and standard packages through to manuals and online services. Our web service e-nav gives you access to an easy-to-navigate library where all standards that are relevant to your company are available. Standards and manuals are sources of knowledge. We sell them.

Increase understanding and improve perception

With SIS you can undergo either shared or in-house training in the content and application of standards. Thanks to our proximity to international development and ISO you receive the right knowledge at the right time, direct from the source. With our knowledge about the potential of standards, we assist our customers in creating tangible benefit and profitability in their organisations.

If you want to know more about SIS, or how standards can streamline your organisation, please visit www.sis.se or contact us on phone +46 (0)8-555 523 00

© Copyright/Upphovsrätten till denna produkt tillhör SIS, Swedish Standards Institute, Stockholm, Sverige. Användningen av denna produkt regleras av slutanvändarlicensen som återfinns i denna produkt, se standardens sista sidor.

© Copyright SIS, Swedish Standards Institute, Stockholm, Sweden. All rights reserved. The use of this product is governed by the end-user licence for this product. You will find the licence in the end of this document.

Uppllysningar om sakinnehållet i standarden lämnas av SIS, Swedish Standards Institute, telefon 08-555 520 00. Standarder kan beställas hos SIS Förlag AB som även lämnar allmänna uppllysningar om svensk och utländsk standard.

Information about the content of the standard is available from the Swedish Standards Institute (SIS), telephone +46 8 555 520 00. Standards may be ordered from SIS Förlag AB, who can also provide general information about Swedish and foreign standards.

Standarden är framtagen av kommittén för Vårdhundar, SIS/TK 551.

Har du synpunkter på innehållet i den här standarden, vill du delta i ett kommande revideringsarbete eller vara med och ta fram andra standarder inom området? Gå in på www.sis.se - där hittar du mer information.

Innehåll

	Sida
Orientering	3
1 Omfattning	4
2 Termer och definitioner	4
3 Utbildning för vårdhundsteam	6
4 Kontinuerlig fortbildning för vårdhundsförare	9
Bilaga A (normativ) Kursplan	10
Bilaga B (normativ) Lämplighetsprov för vårdhundsteam	15
Bilaga C (normativ) Kravspecifikation för vårdhundsteam vid certifiering	19
Bilaga D (informativ) Exempel på följebrev och besiktningssblankett till veterinärbesiktning	24
Bilaga E (informativ) Etikpolicy för arbete med vårdhund	27
Bilaga F (informativ) Bakgrund	29
Bilaga G (informativ) Hundtyper efter funktion	31
Litteraturförteckning	32

Orientering

Det är viktigt att all form av vård håller en hög och jämn nivå. Detta gäller naturligtvis även verksamhet där hund deltar inom vården. Vårdhundens medverkan innebär målinriktade insatser vars syfte är att främja människans välbefinnande. Insatserna stimulerar till träning av fysiska, psykiska, sociala, emotionella och kognitiva funktioner.

En vårdhund arbetar alltid tillsammans med sin förare, varvid de benämns vårdhundsteam. Insats med vårdhund kan ges i många situationer. Hunden kan arbeta gentemot en eller flera patienter eller brukare åt gången. Det finns specifika mål med insatsen för varje deltagare. Processen dokumenteras och utvärderas enligt verksamhetens ordinarie rutiner.

Det främsta målet för denna standard är att användarna av en viss tjänst ska vara säkra på att samma nivå på varje insats ges av alla utövare. En tydlig standard underlättar även för köpare av tjänsten. Viktiga hörnstenar utgörs av utbildning, program för kvalitetssäkring samt uppföljning och utveckling av standarder.

Tjänster som tillhandahålls av vårdhundsteam bör utsättas för regelbunden kontroll enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). Förhoppningen är att denna standard även ska bidra till en större respekt för personer med pälsdjursallergi så att det blir tydligt inom vilka verksamheter det vistas sällskapsdjur och vilka enheter som ska hållas helt fria från pälsdjur. Det kan också handla om att visa respekt för dem som är rädda för hundar och dem med kulturell eller religiös bakgrund där umgänge med hund skiljer sig från det som är vanligt i Sverige.

Det kan i framtiden bli aktuellt att utarbeta standarder för andra typer av team med arbetande hundar inom kategorin sociala tjänstehundsteam, såsom t.ex. terapihundsteam och besökshundsteam. Även för dessa krävs då en tydlig standard med bred nationell förankring.

Ytterligare information om bakgrunden till denna standard ges i Bilaga F.

För översikt av begrepp se Bilaga G.

SS 8760000:2013 (Sv)

1 Omfattning

Denna standard anger krav och rekommendationer för utbildning som syftar till professionellt arbete med vårdhund inom äldreomsorg, demensvård och rehabilitering för vuxna efter förvärvad hjärnskada. I standarden beskrivs behörighetskrav, utbildningsplan samt kravspecifikation för teoretiskt prov och certifiering av vårdhundsförare och vårdhund.

2 Termer och definitioner

För tillämpning av detta dokument gäller de termer och definitioner som anges nedan.

2.1 assistanshund
social tjänstehund som fungerar som hjälpmedel åt en enskild person som har fysisk funktionsnedsättning eller sjukdom

EXEMPEL Ledarhund, epilepsihund, signalhund.

2.2 besökshund
social tjänstehund som används med sin förare och som kan delta i skilda verksamheter

ANM. Ännu finns ingen nationell överenskommelse om vad som ingår i begreppet.

2.3 brukare
person som får, eller är föremål för utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten

2.4 certifiering
attestering genom certifieringsorgan som visar att tillräcklig tilltro har erhållits att en person, produkt, process eller tjänst är i överensstämmelse med standard eller annat regelgivande dokument

ANM. Certifiering av vårdhundsförare och vårdhund sker genom ett praktiskt prov enligt kraven i denna standard och genomförs i verklig eller simulerad vård- och omsorgsmiljö.

2.5 etolog
person som yrkesmässigt sysslar med etologi och innehar högskoleexamen i ämnet

2.6 etologi
läran om djurs beteenden och bakgrunden till dem

2.7 figurant
statist som medverkar vid provning av hunden

2.8 förare
person som hunden arbetar i team med

ANM. Vårdutbildning eller yrkeserfarenhet från vård är inget krav på förare.

2.9 hälsa
tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande

ANM. Hälsa är inte enbart avsaknad av sjukdom eller funktionsnedsättning.

2.10**kognitiv förmåga**

möjligheten för en person att förstå, minnas och beakta uppgifter som tillhandahålls denne

2.11**lämplighetsprov**

bedömning av hundens funktion och prestation inför ansökan till utbildning för vårdhundsteam

ANM. Bedömningen av hunden görs i förhållande till uppställda krav enligt denna standard.

2.12**patient**

person som erhåller eller är registrerad för att erhålla hälso- eller sjukvård

2.13**patientjournal**

en eller flera journalhandlingar som rör samma patient och som upprättas eller inkommer i samband med vården av en patient och innehåller uppgifter om patientens hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden eller vidtagna eller planerade vårdåtgärder

2.14**provledare**

person som vid praktiskt prov kontrollerar provmomentens utförande och bedömer prestationer hos vårdhundsteam

ANM. Bedömning och kontroll görs av provledare i förhållande till uppställda krav enligt denna standard.

2.15**rapport**

muntligt och/eller skriftligt utbyte av relevant information mellan personal som ingår i en arbetsgrupp inom vård, omsorg eller socialt behandlingsarbete

2.16**social tjänstehund**

tjänstehund som arbetar med uppdrag enligt beslut från socialtjänst eller hälsovård åt person med funktionsnedsättning eller sjukdom

EXEMPEL Assistanshund som arbetar åt en enskild person, vårdhund som arbetar åt flera personer.

ANM. Till begreppet social tjänstehund kan andra typer av hundar komma att ingå. Detta gäller t.ex. de typer av hundar som idag kallas terapihund och besökshund.

2.17**terapihund**

social tjänstehund med varierande grad av utbildning, som deltar med sin förare i skilda verksamheter

ANM. 1 Vårdutbildning eller yrkeserfarenhet från vård är inget krav på terapihundens förare.

ANM. 2. Nationell överenskommelse om vad som ingår i begreppet saknas.

2.18**tjänstehund**

hund som i samhällets tjänst arbetar med olika typer av uppdrag

ANM. 1 En tjänstehund utbildas på specifikt sätt för att kunna genomföra sitt uppdrag.

ANM. 2 Det finns två huvudtyper av tjänstehundar: tjänstehund med sök- och skyddsuppdrag och social tjänstehund.

SS 8760000:2013 (Sv)

2.19

tjänstehund med sök- och skyddsuppdrag

tjänstehund som arbetar med sök- och skyddsuppdrag

EXEMPEL Narkotikahund och skyddshund.

ANM. Tjänstehund med sök- och skyddsuppdrag används framför allt inom polisen, försvarsmakten, tullen, kriminalvården och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

2.20

utbildningsarrangör

företag, lärosäte eller organisation som arrangerar utbildning för vårdhundsförare med vårdhundar

2.21

vårdhund

social tjänstehund som arbetar i team med sin förare med att främja välbefinnande hos personer med funktionsnedsättning och att stimulera till träning av fysiska, psykiska, sociala, emotionella och kognitiva funktioner

ANM. Vårdhunden kan arbeta gentemot en eller flera personer åt gången och det finns specifika mål med insatsen för varje deltagare.

2.22

vårdhundsförare

person med vårdutbildning som arbetar i team med vårdhund

2.23

vårdhundsteam

team med en vårdhundsförare och en vårdhund

2.24

vård och omsorg

åtgärder och insatser till enskilda personer gällande socialtjänst, stöd och service till funktionshindrade samt hälso- och sjukvård enligt gällande lagar

ANM. 1 Vård och omsorg ges t.ex. enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

ANM. 2 Termen vård och omsorg kan även användas om själva verksamheten.

2.25

zoonos

sjukdom som sprids mellan människor och djur

3 Utbildning för vårdhundsteam

3.1 Allmänt

Utbildningen ska vila på en humanistisk människosyn och ett etiskt förhållningssätt. Manualer för träning ska tillgodose hundens fysiska och psykiska välbefinnande. Ett vårdhundsteam ska arbeta med individanpassade insatser för personer med funktionsnedsättning. Hundens medverkan ska bidra till förbättrad fysisk, psykisk, social och existentiell hälsa. Utbildningen ska innehålla ämnen som beskriver risker och möjligheter med att en hund deltar vid insatser för brukare eller patient. Utbildningen ska ge teoretisk och praktisk kunskap om hur hundens medverkan kan utformas så att den är trygg för alla inblandade. Lärarledda lektioner kan varvas med distansutbildning. Ämnen som ska ingå är etik, bemötande, interaktionsprocesser, basala hygienrutiner och smittskydd, allergi, djuromsorg, etologi, inlärningsteori och praktik samt metoder för hundens medverkan inom vård och omsorg. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen ska utgöras av fallstudier, metodövningar, färdighetsträning för vårdhundsförare och vårdhund liksom samverkan med övriga yrkesgrupper inom vården.

Fullföljd utbildning och godkänt teoretiskt prov ska ge behörighet till praktiskt prov för certifiering för vårdhundsteam.

Insatser med vårdhund ska ordinerar och följas upp (men måste inte tillhandahållas) av legitimerad vårdpersonal. När verksamhetschef ansvarar för planering av vård- och omvårdnadsinsatser ska samma person också ansvara för att legitimerad personal gör ordination och uppföljning av insatser med vårdhund.

Information om den etikpolicy som bör gälla för arbete med vårdhund ges i Bilaga E.

3.2 Krav för antagning till vårdhundsutbildning

Följande krav gäller vid antagning av vårdhundsteam till vårdhundsutbildning:

Kravavsnittet får användas fritt av köpare av denna standard om hänvisning till källan görs genom standardens beteckning. Källa: SS 8760000:2013.

- förare ska ha vårdutbildning med kunskaper minst från fullföljd utbildning i gymnasieskolans omvårdnadsprogram eller motsvarande kunskaper förvärvade i annan utbildning
- förare ska ha minst två års dokumenterad yrkeserfarenhet från arbete inom vård och omsorg
- hund som antas till utbildning ska ha godkänts vid lämplighetsprov. Provet ska göras tidigast när hunden är 12 månader
- hund som antas till utbildning ska ha godkänts vid en grundläggande undersökning hos veterinär. Ett exempel på mall för veterinärintyg finns i Bilaga D
- provledare ska följa kraven på förare och hund som ges i den här standarden när han/hon genomför provningen. Prov för lämplighet av vårdhundsteam beskrivs i Bilaga B.

3.3 Utbildningens mål

Utbildningen ska ge vårdhundsteamet förutsättningar för att utveckla kompetens som motsvarar kraven i denna standard. Det innebär bland annat att vårdhundsföraren ska visa:

- kunskap om och förståelse för risker och möjligheter med hundens medverkan inom vård och omsorg för att undvika fara för hund och brukare. Hänsynstagande till människor med allergi ska alltid ingå i riskbedömningen
- förmåga att tolka och omforma hundens reaktioner vid varje enskild insats för brukare eller patient
- förmåga att göra kritiska bedömningar av hur insatser med hund ska utformas för att hjälpa brukaren eller patienten att uppnå uppsatta mål genom att söka, samla, värdera och tolka information till stöd för utformningen av insatser med vårdhund
- förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper
- självkännedom och empatisk förmåga
- förmåga att göra åtgärdsbedömningar utifrån en helhetssyn och etiska aspekter på människan
- förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot brukare eller patient och deras närstående
- förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

SS 8760000:2013 (Sv)

3.4 Kursplan

3.4.1 Utbildningens omfattning och innehåll

Utbildning för vårdhundsteam är på eftergymnasial nivå och ska omfatta halvtid under 40 veckor fördelade under ett år, totalt 800 timmar.

Innehållet i kursplanens olika delar anges i Bilaga A.

3.4.2 Verksamhetsförlagd utbildning (praktik)

Målet med den verksamhetsförlagda utbildningen är att stärka hundens och förarens förmåga till lyhörddhet, kommunikation och samverkan i utformningen av möten mellan brukare eller patient och hund. Praktiktiden ska ge föraren förutsättningar för att kombinera teoretisk kunskap med praktisk färdighet och fördjupa dessa till professionell kompetens. Samverkan med övriga yrkesgrupper som har ansvar för brukaren eller patienten ingår som en del i denna process. Fullföljd praktik med lägst betyget godkänt i samtliga moment ska krävas inför certifiering.

Utbildningsarrangören ansvarar för att ledningen på praktikplatserna får information som beskriver de kunskaper, färdigheter och den kompetens som förväntas av ett vårdhundsteam, enligt Bilaga C. Utbildningsarrangören ansvarar också för att tillhandahålla protokoll för bedömning av vårdhundsteamet under och efter avslutad praktiktid. Informationen ska också innehålla beskrivning av handledarbehov på arbetsplatsen. Skriftlig överenskommelse om plats för föraren ska göras mellan utbildningsarrangör och ledningen på praktikplatsen. I denna överenskommelse ska finnas tydliga riktlinjer för hälso- och smittskyddskrav som gäller för den studerandes och hundens medverkan i den aktuella verksamheten. Utbildningsarrangör ska erbjuda handledare på praktikplatser att delta i nätverksträffar för erfarenhetsutbyte om verksamhet med vårdhund.

Hos varje vårdgivare bör fattas beslut om vilka enheter/avdelningar som ska erbjuda hundkontakt - och på vilka enheter pälsdjur aldrig får vistas. Det bör alltid finnas lokala lösningar för att säkerställa både god vårdmiljö och god arbetsmiljö.

Hänsyn till den allergiska personen ska prioriteras. En människa ska aldrig behöva flytta från ett boende eller en vårdenheter därför att vårdhundar introduceras där. Innan en vårdhund införs ska ledningen för vårdheten undersöka om det finns personal, boende eller anhöriga med pälsdjursallergi. I stället för att ställa olika gruppers behov emot varandra ska man eftersträva lösningar som tillgodoser behoven både hos de med pälsdjursallergi och hos dem som har nytta av metoden med vårdhund. När en vårdhund avses delta i verksamhet bör hänsyn också tas till personer som är rädda för hundar och personer med kulturell eller religiös bakgrund där synen på umgänge med hund skiljer sig från det som är vanligt förekommande i Sverige.

3.4.3 Teoretiskt prov efter utbildning

Teoretiskt prov ska omfatta innehållet i samtliga delkurser enligt Tabell A.1.

3.4.4 Certifiering av vårdhundsteam

Metoder för certifiering och kriterier för bedömning ska göras kända för eleverna i början av utbildningen, och tydligt avspegla kursens mål.

Kravspecifikationen för vårdhundsteam anges i Bilaga C. Denna innefattar:

- a) Praktiskt prov, certifieringsprov, ska utformas så att det omfattar momenten i kravspecifikation för vårdhundsteam enligt denna standard. Provet ska genomföras i verklig eller simulerad vårdmiljö med brukare eller patient (eller med figurant)
- b) Certifiering ska utföras av minst tre personer varav en legitimerad vårdpersonal, en med ett års erfarenhet av praktiskt arbete med vårdhund samt en etolog med minst ett års erfarenhet av praktiskt arbete av sociala tjänstehundar. Samtliga provledare ska vara utan nära släktskap eller annan nära relation till de vårdhundsförare som provas

- c) Ett vårdhundsteam ska genomgå kvalitetssäkring genom certifieringsprov vartannat år. Certifieringsprov genomförs hos fristående organ. Certifieringsprov ska kunna göras på nytt vid eventuellt underkänt provresultat.

4 Kontinuerlig fortbildning för vårdhundsförare

Varje vårdhundsförare bör ha minst 15 timmars fortbildning per år, gemensamt med andra vårdhundsförare eller andra yrkesgrupper. Fortbildning kan bestå av kurser, föreläsningar, seminarier och konferenser som är relevanta för verksamheten med vårdhund.

Utöver formell fortbildning ska varje vårdhundsförare ansvara för att kontinuerligt reflektera över och identifiera sina och hundens behov av kompetensutveckling och planera för hur dessa behov ska tillgodoses. Vidare bör utövarna ha en vilja att stödja och samverka med klinisk forskning.